

# HONDERDVIJFTIG JAAR ROEIVERENIGING CLUB GENT

## Van Club Nautique de Gand naar Koninklijke Roeivereniging Club Gent (1871-2021)

Marijke Mortier

Meer dan honderd jaar geleden was de roeisport in Gent heel populair. Buitenlandse overwinningen en lokale wedstrijden met een massa toeschouwers, gaven het roeien een elan dat vandaag alleen weggelegd is voor sporten als voetbal, tennis en wielrennen. Nog steeds nemen Gentse roeiers op nationaal vlak een vooraanstaande plaats in.



Afb. 1. Vlag van de roeivereniging.

De oudste roeiclub van Gent – en één van de oudste sportverenigingen van de stad Gent – zag het levenslicht in 1871, dus precies 150 jaar geleden. Vanuit Engeland was de roeimicrobe naar het vasteland overgewaaid: de ‘boat races’ gaan er terug tot de 16de eeuw.

Een stad als Gent met Schelde en Leie en talrijke andere bevaarbare wateren, was een ideale voedingsbodem om deze sport te laten gedijen.

Na het teloorgaan van de Société des Régates Gantoises – die al sinds 1846 hun activiteiten organiseerden in het Handelsdok van de Gentse haven – besloten enkele liefhebbers van de roeisport in 1871 een nieuwe club te stichten, de Club Nautique de Gand. Het hoeft niet te verwonderen dat deze behoorden tot de (liberale) burgerij. Roeien was eerder een elitaire sport. Hun vaste stek werd de ‘*guinguette*’ De Vledermuis aan de Bijlokekaai langs de Leie. Hun oefenterrein werden de Leie, de Coupure en de Brugse Vaart. Sinds 1872 organiseerde men zelf wedstrijden, in de beginjaren in zware houten boten met nog platte bodem. Vandaar dat brute kracht en spieren toen de voornaamste troeven waren van de sport die vandaag uitblinkt door techniek, houding en uitgebalanceerde boten.

Rond 1890 kon de jonge club reeds een eigen clubhuis met botenloods (*garage*) bouwen langs de Leie, 300 meter verder staduitwaarts van de Vledermuis.



Afb. 2. Foto genomen vanop Jan Palfijnbrug met rechts de Bijlokekaai (nu Henleykaai).  
Café De Vleermuis rechts op de foto.

Onder de impuls van een kapitaalkrchtig bestuur groeide het ledenaantal aanzienlijk tot rond de 100 actieve roeiers, die de rood-witte kleuren (*les cerises*) met vuur verdedigden.

De successen bleven niet uit. Terwijl men in de beginjaren nog roeide met vaste bankjes, betekende de introductie van rollende bankjes een ware revolutie. De roeiers raakten minder vermoeid en konden meer kracht via de benen op de riemen uitoefenen.



Afb. 3. Clubhuis sinds 1890 aan zelfde Bijlokekaai (Collectie KRCG)

### **Regatta ‘Terdonck’**

Al vlug na de oprichting, in 1882, begon men met de organisatie van een regatta op het kanaal Gent-Terneuzen ter hoogte van Terdonck. Deze ‘buutjesvoaringe’, traditoneel op de dag van O.L.H Hemelvaart, was al snel internationaal befaamd. In combinatie met zeilwedstrijden sinds 1905 trok deze regatta heel veel volk. Toppunt was het jaar 1911, toen de Engelse ploeg van het Jesus College van Cambridge als eerste naar het vasteland kwam om deel te nemen aan een wedstrijd. Ze werden ontvangen door Clubvoorzitter graaf Maurice Lippens. Meer dan 50.000 Gentenaars kwamen de wedstrijden bijwonen, via de spoorlijn Gent-Terdonck... Dat het the-place-to be was zie je aan de chique uitgedoste dames op de foto! Nu nog herinnert de naam Regattenlaan, zijstraat van de Ham, bij de nieuwe Elektriciteitscentrale aan het Dok aan deze evenementen.

### **Henley**

Het feit dat Club Gent begin 20ste eeuw tot de wereldtop in het roeien behoorde, leidde ertoe om in 1901 een poging te wagen om de begeerde ‘Challenge Cup’ – op de beroemde regatta van Henley (UK) te veroveren. Deze



Afb. 4. Aan het kanaal in Terdonk in 1902: feestelijke sfeer en massa supporters  
(Beeldbank Gent)

open roeiwedstrijd voor acht-met-stuurman heren, was het neusje van de zalm. Ondanks de goede voorbereiding onder leiding van de legendarische trainer ‘Juge’ De Drijver, grepen de Gentenaars er net naast. Ook het jaar daarna lukte het niet. Ondertussen had ook de andere Gentse roeiclub – de Sport Nautique de Gand – dezelfde ambitie in verband met de Challenge Cup. Een nieuw aanvalsplan, nl. een samenwerking tussen beide clubs met de beste roeiers van elk, was een schot in de roos. De begeerde Cup werd niet minder dan drie maal binnengehaald: in 1906, 1907 en 1909. Dit was ongetwijfeld ook te danken aan memorabele trainers zoals de ‘Juge’ maar ook aan Victor De Bisschop, een bloemist uit Drongen, die decennialang in de Club en in de roeiwereld actief was.

Als beloning kregen de beide clubs de koninklijke titel uit handen van Leopold II himself. Voortaan spreken we van ‘Royal Club Nautique de Gand’. Het gevolg van deze overwinningen was dat de roeisport razend populair werd in Gent en ver daarbuiten. Wedstrijden in het hele land werden bijgewoond door duizenden supporters.

Toen nieuws van de derde overwinning in Henley (1909) bekend werd, stroomden de straten vol om de roeiers te verwelkomen aan het Zuidstation. Een paar dagen later werden ze na een zegetocht door de Gentse straten, ontvangen op het stadhuis.



Afb. 5. Op zijn paasbest! (Postkaart Delcampe)



Afb. 6. Het enthousiasme was groot in Gent na de overwinning in 1909. Misschien wel één van de eerste gefilmde reportages van de Gentse actualiteit. (Collectie KRCG en KRSG)



Afb. 7. Trofee 1909 en uitnodiging tot gefilmde reportage.



Afb. 8. De Henleyroeiers uit 1909 op een koets door de Gentse straten - (Collectie KRCG)

Het spreekt voor zich dat de Eerste Wereldoorlog een domper zette op alle sportevenementen. Maar in 1921 werd het 50-jarig bestaan met veel luister gevierd. Speciale edities van Terdonk, een groot diner in het chique Posthotel op de Kouter... Voorzitter Graaf Lippens had zowel de connecties als het geld.

## De Match Club-Sport

In 1930 kwam er op initiatief van Victor De Bisschop een nieuwe traditie op gang, die zou blijven bestaan tot 1970: de 'Match' tussen beide roeiclubs Club Nautique en Sport Nautique tussen de beste twee achtboten van beide clubs. Deze vond plaats op de Brugse Vaart, tussen Bierstalbrug en Mariakerkebrug. Aan belangstelling van de Gentenaars geen gebrek: er werd zelfs een speciale tram ingelegd langs de Brugsesteenweg, om de wedstrijd volledig te kunnen volgen.



Afb. 9. Derby op de Brugse Vaart (Collectie KRCG)

Tussen de twee wereldoorlogen kwamen steeds meer Britse en Amerikaanse roeiers deelnemen aan wedstrijden op het Europese vasteland of namen ze deel aan de Olympische Spelen, waar ze uitkomen tegen o.a. Belgische roeiers. Hun overwinningen hadden ze in de eerste plaats te danken aan de kracht die ze konden ontwikkelen, na een doorgedreven training. Op het vasteland daarentegen legde men meer en meer de nadruk op de roeistijl.

Trainingen hier waren sowieso niet eenvoudig. De roeiers toen waren dertigers en veertigers die zich na hun voltijdse dagtaak naar de roeiclub repten per fiets of te voet, hun training afwerkten en tegen 21 à 22 uur terug thuis waren om te eten en te slapen. Naar wedstrijden ging men met de trein of de tram. Ook de boten moesten op die manier vervoerd worden. Een heel gedoe in vergelijking met vandaag!

Dat tijdens de tweede wereldoorlog het clubleven stilvalt, is niet te verwonderen. Verschillende roeiers trekken op als Belgisch soldaat. Maar tijdens de grauwe oorlogsjaren komen enkele dochters van bestuurleden samen in het clubhuis aan de Henleykaai (vroeger Bijlokekaai) en besluiten om ook eens in een boot te stappen. Het vrouwenroeien in de Club was geboren, alhoewel het nog een flink aantal jaren zou duren vooraleer meisjes zouden deelnemen aan competitiewedstrijden.

## **De Watersportbaan**

Terwijl in 1948 nog de Belgische Roeikampioenschappen door Club en Sport georganiseerd werden op het kanaal Gent-Terneuzen ter hoogte van de elektriciteitscentrale te Langerbrugge, werd roeien op het kanaal steeds meer een uitdaging door de toegenomen scheepvaart en industrialisering.

In de jaren '50 kwam daarvoor een oplossing, in de vorm van het uitgraven van de Watersportbaan in het lage, natte overstromingsgebied van de Leie in het gebied tussen de Assels en de Neermeersen. Eigenlijk was het een groot urbanisatieproject van dit gebied dat al lang in de steigers stond. Door de bevolkingsgroei had de Stad Gent behoefte aan meer woningen en meer ruimte. Naast de 'Watersportbaan' kwamen er sociale woontorens, scholen, een klein winkelcentrum, gebouwen voor de universiteit, een nieuw OCMW-ziekenhuis (Jan Palfijn, vroeger op de Bijloke) en in de jaren '70 een groot recreatiepark 'De Blaarmeersen'.

De nieuwe Gentse roeibaan werd met veel luister ingehuldigd in 1955 met de Europese Kampioenschappen Roeien. Het werd een groot succes en de start van de vestiging van vele watersporten met bijhorend clubhuis op die plaats (roeien, kajakken, kanoën, visserij, ...).

Het clubhuis van Club Gent werd begin jaren '60 overgeplaatst van de Henleykaai naar de boorden van de Watersportbaan, aan de Yachtdreef, nabij de ook nieuw gebouwde aankomsttoren om wedstrijden te monitoren. Vandaag de dag is het gebouw dat eigendom is van de Stad Gent, nog altijd de thuisbasis van K.R.C.G.





Afb. 10. De nieuw aangelegde Watersportbaan in 1960 met het clubhuis van Club Nautique, even verderop de voorlopige aankomststoren en de sociale appartementen op de achtergrond. Uiterst links de inmiddels verdwenen ‘roeitank’, waarin indoor kon geroeid worden met geperforeerde riemen. (Beeldbank Gent)

De tweede helft van de twintigste eeuw bleef de Club successen boeken, weliswaar met ups en downs. Op internationaal vlak werd de concurrentie met Amerikaanse en Oost-Europese landen steeds moeilijker. Hun ‘militaire’ trainingsmethoden en grote financiële input overtroefde de West-Europese clubs die streefden naar een geperfectioneerde roeistijl.

Bovendien verdween de enorme populariteit van het roeien als sneeuw voor de zon. De moderne maatschappij bood enorm veel andere ontspanningsmogelijkheden en roeien is altijd een liefhebberssport gebleven, in tegenstelling tot andere sporten, ondanks dat er gewerkt wordt met steeds duurder wordende en technisch geperfectioneerde roeiboten.

Na 1971 – viering van het 100-jarig bestaan – werd het bestuur vernieuwd. Ook werd de oude, oorspronkelijke benaming ‘Royal Club Nautique de Gand’ vervangen door de ‘Koninklijke Roeivereniging Club Gent’. De vernederlandsing paste zich in in de politieke realiteit in België.

Het laatste kwart van de 20ste eeuw was had de Club enerzijds af te rekenen met een zekere malaise onder andere met het afhaken van verschillende seni-

or-roeiërs en met onenigheid binnen het clubbestuur. Maar anderzijds werden er ook successen behaald, bijvoorbeeld met deelname van top-Clubroeiers aan de Olympische spelen van 1984 en 1992.

## Vandaag

De laatste decennia is de roeisport zeer sterk geëvolueerd. Door de globalisering en het einde van de Koude Oorlog is de concurrentie wereldwijd enorm toegenomen. Wedstrijdresultaten worden steeds vaker bepaald door de financiële en sporttechnische mogelijkheden van een land en/of van een roeiclub. Maar ook daar hield Club Gent zijn hoofd boven water en werden/worden er regelmatig successen behaald. Eén voorbeeld: Club Gent haalde tussen 1995 en 2002 achtmaal op rij de Belgische titel binnen bij de seniores in acht, het koninginnenummer van het roeien.

Op dit elan durfde men het aan om ook in Henley nog eens zijn kans te wagen, met de overwinningen daar bijna een eeuw geleden in gedachten... Een eerste poging kwam er in het jaar 2000. Daar bereikten de ploeg van Club Gent de halve finale, in die dubbelrace werden ze geklopt door een Engelse ploeg. Maar 'nie pleue' is ons Gentse devies en het jaar daarna (2001) werd de felbegeerde Thames Challenge Cup na een spannende strijd veroverd. Club Gent blijft in de annalen als een van de zeldzame niet-Engelse clubs die deze prestigieuze beker konden behalen.



Afb. 11. De winnaars in Henley van 2001

De nieuwe eeuw bracht nieuwe uitdagingen. Onder gedreven leiding van voorzitter Roland Sautois samen met de hele bestuursploeg, werden de broodnodige verbouwingen en restauraties aan het clubhuis uitgevoerd. Niet in het minst kwam er een grote verandering door de inrichting van een Sport Hostel op de bovenverdieping van het clubhuis. Sindsdien kunnen allerlei groepen die willen sporten rond de Watersportbaan daar in alle rust verblijven.

Ondertussen waren naast de traditionele herenploegen ook de dames-roeisters actief op nationaal en internationaal niveau, mét succes. In 2011 kon nog éénmaal de Belgische titel in acht door de senior heren behaald worden. Maar ook andere roeiers deden hun best en haalden regelmatig gouden of zilveren medailles.

Eind 2017 kwam er een - broodnodige - vernieuwde dynamiek tot stand, toen een reeks oud-roeiers en –roeisters uit de ‘Henleyperiode’ met volle strijd lust bereid waren om een trainersrol op zich te nemen, en dit op het moment dat hun kinderen – de volgende generatie – de roeileeftijd bereikten.

Vandaag vertaalt zich dat een in groeiende en bloeiende jeugdwerking: mooie resultaten op binnen- én buitenlandse wedstrijden en de garantie voor een beloftevolle toekomst.

Als er één Gentse roeier was die er met kop en schouders bovenuit stak in de Belgische roeiwereld dan was het wel Tim Brys, opgegroeid als roeier bij Club Gent. Dit vertaalde zich met een Olympische deelname in Tokio 2020. Samen met Niels Van Zandweghe uit Brugge (BTR) vertegenwoordigde hij de Belgische roeiwereld in 2XLM lichtgewicht en eindigde met een mooi resultaat in de A-finale.

### **Nog enkele weetjes...**

- *Onze huidige ere-voorzitter, dokter-internist Rolly Marlier, speelde een belangrijke rol in de ontwikkeling van de sportgeneeskunde. Als begeleider arts/adviseur van wielrenners (Merckx, Godefroot, Anquetil...) en voetballers (AA Gent, Anderlecht, Lokeren..), maar natuurlijk, als oud-roeier, ook voor Club Gent introduceerde hij de meest moderne onderzoeksmethodes. Ook de roeistijl waarbij de rug naar achter werd gehouden bij elke slag werd onder zijn impuls verlaten. Vandaag zitten roeiers kaarsrecht in hun boot om hun longinhoud zo groot mogelijk te maken en te profiteren van de zuurstof in hun longen bij hun korte maar intense krachtinspanning.*
- *Verschillende medailles en bekens die besteld werden door de Club Nautique zijn van de hand van kunstenaar Geo Verbanck (1881-1961), onder*

*andere de zilveren wisselbeker 'Comte Lippens' uit 1925, genaamd naar en gefinancierd door de toenmalige voorzitter graaf Maurice Lippens (1875-1956). Deze laatste was naast voorzitter ook een gedreven politicus: gemeente-en provincieraadslid, provinciegouverneur van Oost-Vlaanderen, gouverneur-generaal van Belgisch Congo en Belgisch senator en minister en tenslotte voorzitter van de senaat.*

- In 1913, het jaar van de Wereldtentoonstelling, wou burgemeester Emile Braun Gent op de kaart zetten door het organiseren van allerhande topsportwedstrijden. Op het kanaal van Terneuzen werden in augustus voor het eerst de Europese Kampioenschappen Roeien in Gent gehouden. Dat waren massale publiekstrekkers, waarvoor lange elektrische volgrams werden ingelegd.*



Afb. 12. Wisselbeker Graaf Lippens, een ontwerp van Geo Verbanck.

- Vandaag is het verplicht om een rubberen bol op de punt van een roeiboot te bevestigen. Dit is het gevolg van een spijtig ongeval in 1935 op het EK in Grünau, waarbij de spits van een boot zich dwars door het dijbeen van een Italiaanse roeier boorde. De verplichting kwam er na een beslissing van de FISA en dit na aandringen van de Club-trainer Victor De Bisschop.*
- Deze Victor De Bisschop (1875-1961) was dé legendarische trainer van Club Gent. Van beroep was hij bloemist in Drongen, maar hij was bezeten van het roeien en maakte carrière niet alleen hier in Gent, maar ook in de internationale roeiwereld als roeier, trainer en bestuurder. Zo speelde hij een belangrijke rol in de Gentse overwinningen te Henley. Van zijn hand*

*zijn verschillende verslagen, plakboeken, artikels, jubileumuitgaves,... bewaard, die hij stevast ondertekende met 'Un Vétéran'.*

- *Schrijver Cyriel Buysse (1859-1932), was lid van Club Gent van 1879 tot 1884. In een van zijn romans verwerkte hij passages die zich afspelen in de Clublokalen op de toenmalige Bijlokekaai. (Levensleer, 1912).*

## Slot

De 'Royal Club Nautique de Gand' – 'Koninklijke roeivereniging Club Gent' – kende een rijke geschiedenis. De Watersportbaan waar nu de clublokalen gevestigd zijn, is het kloppende hart van de vele watersporten in die Gent kunnen beoefend worden. Deze 'Old lady' sinds 1955, is aan een broodnodige opfrisbeurt toe. Binnenkort wordt de baan uitgebaggerd en wordt de randapparatuur, zoals de aankomsttoeren, vernieuwd.

De rijke geschiedenis van de Gentse roeisport krijgt hiermee een nieuwe impuls. De toekomst kan alleen maar beter worden.



Afb. 13. Bovenstaande foto was het uithangbord van de tentoonstelling 'Roeien in Gent – 150 jaar Club Gent' die liep tijdens de zomer van 2021. De geschiedenis en de actualiteit van de Club kwamen er uitgebreid aan bod. (Collectie Archief Gent- fotoarchief Henri De Jonghe)

*Dit artikel is gebaseerd op het boek "Honderdvijftig jaar Club Gent", 2021, uitgegeven naar aanleiding van de tentoonstelling en het jubileum van K.R.C.G. Het is te verkrijgen via [info@krcg.be](mailto:info@krcg.be) (35 €). Het boek kan ingekeken worden en is verkrijgbaar in het Gentse stadswinkeltje onder de Lakenhalle.*